

Kaleidoskooppi

Luokat
5-9

Toinen
aste

417

Heijastuksia minusta

Tehtävä:

Kaleidoskooppi-työkalujen kokoamisen lomassa keskustellaan omista mediankäyttötavoista, identiteetistä ja stereotyyppioista netissä. Otetaan valokuvia kaleidoskoopilla ja kännykkäkameralla.

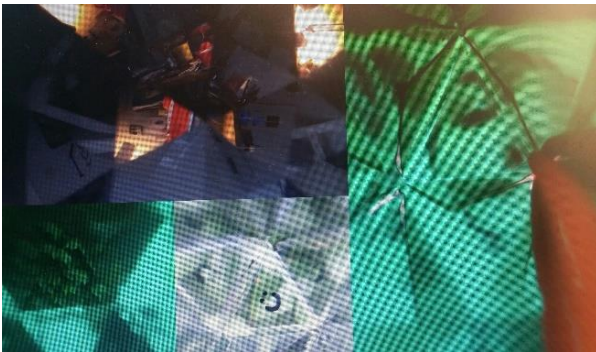
Tarvikkeet:

Kaleidoskooppi-paketit oppilaille (sisältää: pahvinen kaleidoskoopin kotelo, pala peilitarraa, pala muovikalvoa, kuminauha ja hakaneula).
Tilaa paketit: www.mll.fi/verkkokauppa

Lisäksi: Saksia, lyijykyniä, permanent-tusseja, viivoittimia ja teippiä. Kuvien ottamisessa voidaan hyödyntää koulun mobiililaitteita tai oppilaiden omia kännykkäkameroita.

Aika:

45 – 90 minuuttia.

Kuva: Kaleidoskoopin suunnittelija Annea Lounatvuori

Ohjeet

Tavoitteena on pohtia ja keskustella pienryhmissä, millaisia mediankäyttötapoja itsellä ja muilla on. Lisäksi hahmotetaan itsensä esittämisen tapoja sosiaalisessa mediassa ja pohditaan, miten erilaisia stereotyyppioita ilmaistaan, tuotetaan ja puretaan verkossa. Keskustelkaa työpajan aluksi yhdessä identiteetin ja stereotyyppian käsitteistä.

Kerro, että tehtävänä on kaleidoskooppi-työkalun kokoamisen ohella keskustella kolmesta teemasta työpajaa tukevien kysymysten avulla:

- 1) omista mediankäyttötavoista,
- 2) itsensä esittämisestä sosiaalisessa mediassa ja
- 3) stereotyyppioista verkossa.

Jaa oppilaat pienryhmiin ja kullekin oppilaalle oma kaleidoskooppi-paketti ja muut tarvikkeet. Ohjeet kaleidoskoopin kokoamista varten löytyvät tämän tehtäväkortin lopusta. Voitte myös katsoa yhdessä video-ohjeen kaleidoskoopin kokoamisesta (<https://www.mll.fi/kasvattajille/mediakasvatus/videoet>).

Kierrä tekemisen ohessa pienryhmissä juttelemassa ja kannustamassa monipuoliseen keskusteluun. Liitteenä olevia keskustelukysymyksiä voi heijastaa näkyville tai tulostaa pienryhmien pöytiin. Tue ryhmiä pohtimaan sosiaalisen median mahdollisia haasteita ja positiivisia puolia sekä löytämään myös vaihtoehtoisia toiminnan tapoja ja ratkaisuja mahdollisiin ongelmiin.

Testatkaa valmiita kaleidoskooppeja ottamalla profiili- ja muita valokuvia kännykkäkameroilla tai muilla välineillä. Tuunatkaa kaleidoskooppeja saadakseenne kuviin erilaisia heijastumia. Vetäkää lopuksi yhteen ryhmäkeskustelujen antia ja keskeisimpiä oivalluksia.

Avainsanat

- Mediataidot, median käyttö, identiteetti netissä
- Stereotyyppien tunnistaminen ja purkaminen

www.mll.fi/tukioppilastoiminta

Keskustelun tueksi

Keskustelukysymyksiä

Keskustelkaa kaleidoskoopin kokoamisen aikana pienryhmissä seuraavista teemoista.

1. Mediankäyttötavat ja -tottumukset

- Mikä on sinulle merkityksellistä mediassa? Miten itse käytät mediaa? Miksi?
- Millaisia asioita teet netissä? Millaisia sisältöjä tai kanavia seuraat?
- Mikä netissä tuottaa sinulle iloa? Entä aiheuttaako jokin harmia?
- Millaisia sisältöjä tuotat tai haluaisit tuottaa itse?
- Miten käytät mediaa päivän mittaan? Millä tavalla media ja netinkäyttö ovat osa koulutyötäsi, harrastuksiasi ja rentoutumista?
- Onko sinulla mielestäsi riittävästi aikaa kavereiden kanssa oleiluun sosiaalisessa mediassa, videoiden katseluun, muiden seuraamiseen?
- Miten omaa arkea on mahdollista tasapainottaa niin, että erilaisille tekemiselle jää sopivasti aikaa?
- Millaisia mediankäyttötapoja ja -tottumuksia sinulle on vakiintunut? Mitä ajattelet omasta tavastasi käyttää mediaa? Miksi?

2. Identiteettejä verkossa

- Millaisista asioista jaat itsestäsi tai identiteetistäsi netissä? Mitä jätät kertomatta?
- Toimitko eri tavoin eri sosiaalisen median kanavilla?
- Mitä asioita huomioit tuottaessasi sisältöä julkisiin kanaviin tai yksityisiin sosiaalisen median ryhmiin?
- Millaisia yleisöjä netissä esittämäsi asiat saavat?
- Kuinka tarkkaan pohdit netissä välittämäsi kuva? Mikä siihen vaikuttaa?

- Millaisia henkilöitä seuraat netissä? Millainen kuva heistä rakentuu? Miksi?
- Pohtikaa esimerkiksi kaikkien tuntemia julkisuuden henkilöitä ja heidän profiileitaan sosiaalisessa mediassa. Millaisia asioita he esittävät itsestään? Korostavatko he itsestään jotain tiettyjä puolia? Mitä he jättävät esittämättä? Miksi luulet heidän tekevän niin? Mitä kuvat kertovat heistä?
- Millaisia riskejä mielestäsi liittyy itsensä esittämiseen verkossa?
- Millaisia myönteisiä asioita siihen voi liittyä?
- Ovatko itsensä esittämisen vaikutukset erilaisia eri verkkoympäristöissä? Millä tavoin?

3. Stereotyyppioita netissä

- Miksi ja miten ihmisiin liitettyjä stereotyyppioita tai ennakkokäsityksiä syntyy?
- Mikä stereotyyppioissa voi olla haitallista? Onko niissä jotain hyödyllistä?
- Miten stereotyyppiat näyttäytyvät verkossa? Millaisilla keinoilla ne leviävät?
- Millaisia käsityksiä esimerkiksi sukupuoleen voi liittyä koulussa? Harrastuksissa? Verkossa? Poikkeavatko käsitykset eri ympäristöissä? Miten? Miksi?
- Pohtikaa esimerkiksi eri ikäisiin ihmisiin, poliittisiin ryhmiin, harrastuksiin, ammattikuntiin tai eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita. Vastaavatko ne totuutta? Miten sen voi tietää?
- Miltä stereotyyppiat voivat tuntua ihmisestä, johon niitä kohdistetaan?
- Ovatko stereotyyppioiden vaikutukset toivottavia vai vahingollisia?
- Millaisella toiminnalla erilaisia stereotyyppioita voidaan purkaa netissä ja muualla?

Ohje Kaleidoskoopin rakentamiseen

Katsokaa video-ohje kaleidoskoopin rakentamiseen <https://www.mll.fi/kasvattajille/mediakasvatus/videot/>. Ohjaaja voi etukäteen leikata peilitarran 14 osaan ja muovikalvot kuuteen osaan. Näin pääsette nopeasti liikkeelle.

1. Taita pahvinen kotelo kolmioksi.
 2. Piirrä kotelon avulla valkoiselle paperille kolmio. Jäljennä ulkopuoli ja koteloa liikuttamatta sen sisäpuoli. Käytä tähän lyijykynää.
 3. Piirrä kahden sisäkkäisen kolmion väliin katkoviiva viivoitinta apuna käyttäen. -> Merkkää katkoviivakolmion kärjet pisteellä. -> Piirrä pitkä suora viiva kolmion kärjen päälle niin, että kärki on puolivälissä. -> Piirrä nyt pystyviiva, joka lävistää kolmion sen kärjestä alas. -> Piirrä pitkä viiva kolmion vasemmalle puolelle, joka lävistää katkoviivakolmion kärjen pisteen ja tee sama kolmion oikealle puolelle.
Lopputuloksena syntyy isompi kolmio, jonka sisällä on alkuperäinen katkoviivalla merkattu kolmio.
 4. Leikkaa paperista iso kolmio ja teippaa se kevyesti pöytään.
 5. Ota pala muovikalvoa ja aseta se kolmion päälle.
Piirrä pienen kolmion katkoviivat ja ison kolmion viivat läpi permanent-tussilla.
Leikkaa iso muovikolmio irti ja taita sille siivet katkoviivojen kohdalta (kaikki samalle puolelle).
 6. Avaa pahvinen kotelo ja liimaa peilitarra sen sisäpinnalle. Liimaa peilitarra mahdollisimman suoraan ja tasaisesti.
 7. Taita pahvinen kotelo uudestaan kiinni.
 8. Pujota kuminauha kotelon läpi. Tee kuminauhan päihin pienet solmut niin, että niihin jää lenkki.
 9. Pujota lenkeistä läpi muovinen hakaneula.
 10. Aseta muovikalvosta tehty linssi kotelon jompaankumpaan päähän ja kaleidoskoopin linssi on valmis.
Kokeile sitä ottamalla kuvan pitämällä kaleidoskooppia älypuhelimien kameran edessä. Helpoiten kuvan ottaminen onnistuu etukameralla.
- Tuunatkaa linssejä piirtämällä, kirjoittamalla, rei'ittämällä, naarmuttamalla tai muulla tavoin. Voitte tehdä useampia linsskejä esimerkiksi erilaisia värikalvoja käyttäen. Vaihdelkaa ja kokeilkaa myös toistenne tekemiä linsskejä.